

Maar daar wordt vaak in het normale leven niet over gedacht, het eerst denk men immers aan zichzelf en niet aan een ander. Dat doet men meestal toch ook weer niet met opzet, maar het gebeurt dan onbewust.

Het was ongeveer half februari toen de geallieerden plotseling het grote voorjaarsoffensief inzetten tegen de aftakelende Duitse legers. Dit ving aan met 1500 stuks geschut op het uitgestrekte Duitse Reichswald, oostelijk gelegen van het Rijk van Nijmegen en Groesbeek.

Maar ook ongeveer tegelijkertijd deed ook geheel onverwacht de lente haar intrede gelden. In enkele dagen tijds was de temperatuur opgelopen tot rond de twintig graden.

Alles wat maar plant, struik of boom was deed de koppen zwellen de vogels fluiten en de mensen optimistisch worden.

Weilanden, bossen en fruitboomgaarden werden heel snel omgetoerd in één groen kleed. Fruitbomen toonden al gauw hun wit bloemenkleed en de winterrogge op de glooiende akkers had in zeer korte tijd al een hoogte bereikt van een kleine halve meter, eigenlijk niet te begrijpen maar wel de waarheid.

Evenzo is het niet te begrijpen, dat in de laatste dagen van maart de pruimebomen, de kerse-en de perebomen al uitgebloeid waren en stonden er al appelbomen in bloei. Dat was met de Paasdagen, die waren in dat voorjaar van 1945, tamelijk vroeg, namelijk, op 1 en 2 april. Veel vee liep toen al in de wei.

Ongeveer in die zelfde tijd werd ik door de Voedselcommissaris van Noord-Brabant, aangesteld om al het geevacueerde vee, dat in het gebied rondom Uden en Volkel, bij boeren ondergebracht was, te controleren op alle bestaande oormerken., nummers die in de horens aangebracht waren en verder al de kenmerken die het vee bezaten. Verder werd van mij verlangd dat ik van al de vrouwelijke kalveren die uit die geevacueerde koeien geboren werden, een goedlijkende schets maakte. De mannelijke mochten, zo men dat wilde, gemest en geslacht worden voor eigen gebruik.

Bij de plaatselijke bueauhouder in Uden kon ik een lijst ophalen waarop alle adressen stonden van die bedrijven waar ik controleren moest. dat was een groot rayon, bestaande uit de hele omgeving van Uden en Volkel, dat zeer uitgebreid was.

Eén maal in de twee weken moest ik voor goede controle het betreffende bedrijf bezoeken en gegevens of veranderingen van het vee in mijn dagrapport registreren en in het veeboekje bijschrijven. Dat was voor mij toen een heel secuur werk.

In het geheel ben ik daar ongeveer zes weken werkzaam mee geweest.

't Was wel een interessant baantje, je kwam bij veel mensen over de vloer, bij de één dronk ik 's morgens koffie, bij een ander at ik 's middags mee aan een warme maaltijd.

't Zijn gastvrije mensen, de Brabanders, maar dat wist ik namelijk al. Soms was er een agrarier die op dat moment dat ik zijn bedrijf een bezoek bracht, nogal tamelijk druk met akkerbouwwerkzaamheden, dus daar was ik gauw klaar, tenminste, daar zorgden we dan voor. Een ander had meer tijd en bij zo'n iemand had je dan tijd genoeg om gezellig een praatje te maken. Die mensen waren vaak zeer belangstellend naar de hoedanigheid van de streek waar je vandaan kwam en van het ene gesprek belandde je dan in het andere.

Door deze gesprekken kwam je beide het één en ander te weten van elkaar. In die jaren waren er nogal wat agrarische mensen die enigszins hokvast waren. Die reisden niet veel, maar wilden wel weten wat er zoal plaatsvond in een andere streek. Dat was heus geen nieuwsgierigheid maar pure belangstelling.

In de omgeving van Uden waren vrijwel de meeste boeren bedrijven waar ik controleren moest o.a., in de volgende buurtschappen: De Rakt, De Bedaf, Het Moleneind, De Hengstheuvel, Het oventje. Iets meer zuid-oostelijker en oostelijk van Udens centrum, lagen de volgende buurtschappen: De Eikelheuvel en meer in de richting van Volkel lag volgens mijn herinnering, ook nog De Geer, of het Geereind, dat weet ik niet zo precies meer.

Het was in alle gevallen wel zeer uitgestrekt.

Toch heb ik in die periode een mooie tijd meegemaakt, met veel meer afwisseling dan bij van Mil in de bakkerij.

In die tijd van het controleren, hielp vader zoveel mogelijk als in zijn vermogen lag, van Mil mee met brood bakken. Zover als mij verteld was, heeft dat gelukkig geen problemen veroorzaakt. Na dit controlewerk heb ik van Mil weer trouw geassisteerd bij de voorkomende werkzaamheden in de bakkerij.

Zo nu en dan ging ik wel eens een eindje fietsen op m'n eentje. Mijn broer had immers vast werk in een elektriciteitszaak in Uden. Dus moest ik mij alleen maar proberen te vermaken als ik eens niet in de bakkerij behoefde te helpen.

Het was toen nog steeds mooi, zacht voorjaarsweer en daar wilde ik dus wel van profiteren als daar de mogelijkheid voor was.

Buiten het centrum van Uden lagen vele fiets-en wandelpaden tussen de boerderijen en korenvelden, waar je in die vrije natuur, heerlijk kon genieten van al het moois om je heen, vooral van al les wat groei en bloei, dat je ook altijd weer boeide.

Als groene lakens lagen de groene roggeakkers verspreid over het glooiende landschap, opgesierd door een enkele bloeiende kersenboomgaard bij een boeren-hoeve.

Als men dan heel rustig over dat op-en neerdalende en klimmende landschap fietste kon men echt genieten van dat dat mooie landschap in die ontwakende natuur die Lente heet.

Overal om mij heen liepen al koeien in het nog maar pas ontsproten, malse gras van de weilanden en boomgaarden

Vogels floten het hoogste lied boven in een top van een boom en hoog, ja heel hoog, boven mij, in de warme sidderende lucht, stond een leeuwerik te jubelen, om een ogenblik daarna in een rechte lijn, als een stuk steen omlaag te vallen, maar dan enkele meters boven de begane grond, toch nog heel even zijn vleugels uit te slaan, om toch nog behoedzaam neer te kunnen strijke tussen de al tamelijke hoge grassprietten, zodat hij meteen aan het oog onttrokken wordt. Wat een rust, wat een vredige rust toch om je heen!

Ja, het leek inderdaad zo rustig en vredig om me heen, maar helaas..., heel in de verte, in noord-oostelijke richting, vanuit de omgeving Mook en Groesbeek, hoorde ik de kanonnen dreunen en doordat de wind ook nog uit diezelfde richting kwam, was het stotteren van zware mitrailleurs, eveneens heel goed waar te nemen en werd ik opnieuw aan het feit herinnerd dat het oorlog was. Ja, oorlog, het was nog steeds oorlog, een woord met een vreselijke betekenis en met nog veel vreselijker uitwerkingen.

Als je dan op zo'n mooie zachte lentedag in zulk een prachtige omgeving rondfietst en je wordt geconfronteerd met zulke afschuwelijke, zeer bekende geluiden, merk je direct weer de grote, onzinnige waanzin van de oorlog. Dan denk je onwillekeurig wordt een mens dan nooit wijzer en is hij dan alleen maar geboren om andere mensen af te slachten en zelf afgeslacht te worden??- Blijft die kranzinnige mensenmoord dan altijd maar doorgaan? Wanneer zal dáár toch eens een einde aan komen???

Dat geluid van dreunen der kanonnen en het stotteren van de zware mitrailleurs ging op dat moment aanhoudend door en werd je steeds geconfronteerd met dat stompzinnige oorlogsgeweld. Je besepte dan heel goed dat er op zo'n moment weer mensen gedood werden of door verminkingen op een vreselijke manier om het leven kwamen.

Dan kwamen er regelmatig onaangename schaduwen te liggen op de meer aangename momenten die je beleefde. En wat hadden dan de mooie begroeide landerijen op het glooiende landschap in lente-tooi nog voor waarde, als men besepte dat ginder, 25 kilometer verderweg, op dat zelfde moment dood en verderf gezaaid werd?? Dan zag het landschap om je heen er opeens weer veel triester en somberder uit, dan het er in werkelijkheid uitzag!

Als men al dat moois van het lenteschoon om je heen zag, het jonge groen, de blauwe lucht en al die voorjaarsbloemen in de boeren tuinen en bloeiende fruitbomen her en der om je heen, dat was toch een belevenis apart.

Maar dacht je dan meteen terug aan al die oorlogsellende, aan de duizenden en nog eens duizenden gesneuvelden, de eveneens vele duizenden gewonden en vaak aan de vele en vele half-en totaal verminkte oorlogsslachtoffers, dan zag je al dat mooie van die zonnige lentedagen om je heen niet meer.

Dan zag je in verbeelding de vreselijke slagvelden, dan zag je bloed, bloederig verband, mensen op brancards, waarop gewonde soldaten lagen die vervoerd werden naar een veld-hospitaal, die daar geopereerd of verbonden moesten worden en die daar dan maar af moesten wachtten of zij "het" wel zouden "halen".

Die oorlog, die dit allemaal kon veroorzaken, was op dat ogenblik heel, ja heel dichtbij, hooguit op vijftwintig kilometer afstand, in geen geval verder!

Ik hoorde de kanonnen dreunen en de mitrailleurs stotteren, zoals ik hier eerder al schreef. Dan was je er van overtuigd dat er ieder moment slachtoffers zouden vallen, terwijl de natuur op haar mooist was en veel jong en nieuw leven schonk.

Wanneer je dat dan ervoer op zo'n moment, zag je al dat mooie om je heen niet meer en leek alles opeens somber en triest.

Ik wist natuurlijk ook wel dat je daar als enkeling niets aan af ofbij kunt doen, want alles gaat gewoon door zoals het door moet gaan, maar het werkt wel op je in.

Dus fietste ik dan maar weer naar huis (evacuatie-adres) om in een andere, een opgewekter stemming te geraken.

Toch hield ik en houd nog steeds veel van de Brabantse bevolking en het Brabantse land. Er heerste rust, eenvoud en gezelligheid. De lage, oude Brabantse boerderijen liggen als het ware, dromerig te slapen tussen de populierenbossen, of achter ruisende, hoge Canadassen die langs de bochtige binnenweggetjes staan.

In de zomerse dagen zitten de bewoners vaak buiten in de koele schaduw van de lei-lindebomen vóór het woonhuis van de boerderij. Fietst of loopt men er toevallig langs, wordt er vriendelijk door hen een hand opgestoken als groet, die in Brabant geldt als "Houw-doe"! En dan voelt men zich er meteen thuis.

Zoals ik hier al eerder vermeldde werd mij wel eens gevraagd om een warme maaltijd mee te gebruiken, tijdens het controleren van het geëvacueerde vee en dan nam ik dat aanbod graag aan. Soms was het stampot van zuurkool met worst en spek, ook wel eens een flinke stampot van snijbonen uit een ouderwetse inmaakpot. Meestal werd er in de grote woonkeuken gegeten.

Tegen de lange binnenmuur bevingt zich de hoge, brede schouw, waaronder in de meeste gevallen het grote fornuis z'n plaats heeft gekregen en waarop alles gekookt en gebraden werd.

In het midden van zo'n groot woonvertrek stond een flinke tafel met daar omheen een aantal stoelen, naargelang de grootte van het gezin. Verder was er om de tafel nog een zee van ruimte en natuurlijk ontbrak er bijna nooit het eikenhouten kabinet. Een hoge, brede ouderwetse kast met twee deuren van voren en daaronder twee flinke grote laden boven elkaar.

In zo'n kabinet bevond zich in de meeste gevallen het geldkistje met vaders goeie geldje, andere waardevolle spullen en papieren en verder het ondergoed en de linnen lakens van het gezin.

Op een of ander kastje of tafel, prijkte ook altijd wel een groot of een kleiner Mariabeeld, met daarvóór op de vloer een knielbankje, waarop men geknield een gebed deed.

De vloer van zo'n keuken bestond meestal uit grote, vierkante plavuizen in de kleuren van zwart of donkerblauw en donkerbruin. Ging men aan tafel tegen twaalf uur, hield men de klompen aan, maar niet de klompen waarmee men buiten of in de mest had gelopen. Wel met de klompen waarmee men binnen op de deel gelopen had.

Zou men dat niet doen, kreeg men veel te koude voeten op de tegels, dus vandaar dat men deze aanhield, zowel onder het ontbijt, tijdens het koffiedrinken, de warme maaltijd, bij het theedrinken en de avondboterham.

Pruimde de boer tabak, wat voor vele jaren herwaarts door mannen gedaan werd in het vrije beroep, werd deze pruim voorzichtig uit de mond gehaald en netjes naast het bord op de tafel gelegd, voordat met het eten begonnen werd.

Zat men allen aan tafel, het personeel inbegrepen, deed men eerst een kort gebed. De Katholieken sloegen vóór-en na het gebed eerst een kruis, door met hun hand die beweging over hun borst te maken. De mannen namen echter eerst hun pet af, hielden die voor hun gezicht. Vouwden dan hun handen en prevelden dan achter de pet een kort gebed. Dit ritueel herhaalde zich, nadat men had gegeten. Daarna werd hun hoofddekseel weer opgezet.

De mannen die tabak pruimden namen die pruim van de tafel en staken deze dan weer in hun mond, die eerst nog met een rode zakdoek werd afgeveegd. Had dit allemaal plaatsgevonden, dan voelde die man zich pas weer helemaal content en stond het gezin op om met de dagelijkse werkzaamheden verder te gaan.

Als de gezinsleden in de ochtend uit hun bed opgestaan waren liepen ze regelrecht naar het grote woonvertrek om zich daar bij de pomp te gaan wassen.

Maar dan knielden zij eerst neer voor het Maria-beeld, sloegen daarna een kruis en prevenden een kort gebed. Daarna sloegen zij opnieuw een kruis en keken daarbij naar het beeld van Maria. Ook voor het slapen gaan herhaalde men dit ritueel, doch daar vóór deed men eerst nog een kort of lang avondgebed in het bid-den van de Rozenkrans en de nodige Weest-Gegroetjes die er bij hoorden naar mijn gedachten.

Dit geheel heb ik hier even op papier weergegeven om het de Historie in te laten gaan, want zoals ik dit heb weer gegeven heb ik het zelf ervaren tijdens onze evacuatiетijd in de herfstmaanden van 1944 en het voorjaar van 1945.

Daarna was ik niet meer vertegenwoordigd bij die gebeden, misschien heeft dat na die periode mogelijk ook wel een verandering ondergaan. Dit is mij echter niet bekend.

De maand maart was tamelijk zonnig en warm geweest, waardoor het opeens een zeer vroeg voorjaar werd. Daardoor stonden al heel vroeg de pruime-peren-en kersebomen in bloei en ook al in het blad, evenals vele andere loofbomen.

Aan het einde van maart waren zij echter al weer bijna uitgebloeid en begonnen toen al gauw de appelbomen te bloeien. Toen liep er al veel vee buiten en stond het koren (winterrogge) al bijna een voet hoog.

April was niet zo mooi, het regende nogal eens, vergezeld van veel wind. Maar de temperatuur bleef overwegend tamelijk hoog. Behalve in de laatste dagen van april leek het wel compleet winter te zijn. De ene hagel-en sneeuwbus na de andere wisselden elkaar af. Toen was de temperatuur ook even flink gedaald tot zo'n 5 á 6 graden boven nul. Dus wel een groot verschil met maart! De dagen waren al goed gaan lengen en was het 's avonds in april al weer tamelijk lang licht. Soms was dit aantrekkelijk, soms verveelden we ons, dus gingen we daarom wel eens een avondje naar de bioscoop van Uden, die zich op het Raadhuisplein bevond. Dat brak de lange avond en vaak draaide er een interessante film. De laatste dag van april en de eerste paar dagen van mei, was het weer snel gaan veranderen en leek het opeens zomer te zijn geworden. De lindebomen, die normaal niet zo gauw in 't blad staan, stonden toen opeens volop in hun bladertooi.

In Uden was er altijd, tenminste toen wij daar geëvacueerd waren, vrijdagsavonds film in de bioscoop, dus éénmaal per week. En zo gebeurde het dat we daar de laatste weken nogal een een bezoek aan brachten, want die was niet zo heel ver van ons adres verwijderd, hooguit tien minuten lopen.

- Op zo'n filmavond zag vooraf ook het volledige wereldnieuws en dat was toen voor ons ook heel belangrijk, want zo bleven we immers toch van al het wereldgebeuren op de hoogte en voor 1 gulden en tien centen had men een voortreffelijke plaats op het balkon. En door een bezoek te brengen aan de bioscoop kwam men met enige afleiding de avond door. Op die manier kwamen we elke dag iets dichterbij de bevrijding. Als men bijna vijf volle jaren achter zich heeft vol met oorlogshandelingen, gevaar, spanning en verder al datgene wat met oorlog en ellende temaken heeft, gaat men de dagen tellen die er nog zullen volgen tot het moment waarop de wapens zullen zwijgen!

Via het bioscoopjournaal waren we te weten gekomen dat de Duitse legers al op vele plaatsen teruggeslagen waren. Russische legers trokken in een snel tempo via Polen op in de richting van Berlijn. Italië en de Duitse legers in een groot deel van Noord-Afrika waren al enige tijd uitgeschakeld.

De Amerikaanse generaal George Patton en zijn legeronderdelen had al enige tijd grote vorderingen kunnen boeken in zijn doorstoot naar het hart van het Grote Duitse Rijk.

De havens van Antwerpen waren inmiddels in geallieerde handen gevallen, dus had men daar de handen ook vrij om ergens anders hulp te verlenen.

En wat men ook een heel zwak punt kon noemen was, dat de Duitsers toestemming verleend aan de geallieerden, om op enkele plaatsen in het westen van Nederland voedsel te kunnen droppen voor de hongerige bevolking in de grote steden.

Was het dan zo wonderlijk dat men op het laatst de dagen ging tellen die er nog restten tot de uiteindelijke bevrijding??

Er waren vijf jaren verstreken bijna dat er een oorlog uitbrak, en wie vermoedde dat het een wereldoorlog worden zou? Maar het waren wel bijna vijf verloren jaren van je leven, vijf waardevolle levensjaren waren onbenut verloren gegaan, dus was iedere dag er één die je dichterbij de bevrijding bracht.

Uiteindelijk werd het 1 mei, dat was op een dinsdag.

Vóór deze verschrikkelijke oorlog werd deze 1 mei-dag gevierd als de dag van de arbeid. Het symbool bestond uit een rode tulp. De Sociaal-Democraten kochten voor die bewuste dag een boeket rode tulpen voor op een vaas op de tafel in de huiskamer.

Dat kon men echter in die bezettingsjaren wel achterwege laten, want dat werd absoluut niet getolereerd en kwam je in grote moeilijkheden als je het wel zou doen. Dus kwam het niet in je gedachten op zoiets te ondernemen.

De dag ging rustig voorbij en werd er heus niet meer aan rode tulpen gedacht.

Trouwens, dat mei vieren, de dag van de arbeid, was men in die vijf jaren van bezetting en oorlogshandelingen al wel vergeten. Het was de laatste dagen weer opnieuw zonnig en mooi weer geworden en daar waren de mensen al heel blij om. Het was immers mei en trok men naar buiten, naar de landerijen, waar veel werk te verrichten viel of men ging in de bloementuin werken. Daar moest geschoffeld en gewied worden. Want ook het onkruid ging flink groeien, evenals de gewassen op de akkers.

Het werd zoel voorjaarsweer en mijn broer en ik maakten in die dagen flinke wandelingen in de omgeving, tussen korenvelden en boomgaarden door. Soms liep zo'n wandel-of fietspad vlak langs een boederij, waar mensen voor hun huis zaten en soms koffie zaten te drinken. Dan maakten zij een praatje met ons en vroegen er een ogenblik bij te komen zitten, wat wij natuurlijk deden. Zo wandelden we wel vaker als het weer daar geschikt voor was, door omliggende buurtschappen van Uden.

We genoten dan van de mooie natuur en vooral de rust om ons heen en leerden er op deze manier in de hele omgeving van Uden de weg kennen en verveelden ons nooit, dat ook heel belangrijk was. Ook het weer was de eerste dagen van mei zeer geschikt om zulke wandelingen te maken.

Zo ook gisteren in de latere avond, maakten we nog een mooie voettocht via de buurtschap "De Bitswijk" naar "De Rakt", een buurtschap verderop, iets noord-oostelijk van de zand-heuvelrug "De bedaf". Daar over een lager gedeelte liepen we over die genoemde heuvelrug heen en kwamen al gauw op de Bergweg die we afliepen. Daar kwamen we op de weg tussen Uden en het dorpje Vorstenbosch, dat toen nog een onverdarde zandweg weg met ernaast een tamelijk begaanbaar fiets/wandelpad was. Via dat punt liepen wij weer terug naar ons evacuatie-adres van van Mil. Onderweg lag nog een klein kampeerterreintje "De Pier" genaamd, bij het begin van die zandheuvel. Eigenaar daarvan was ene Verbosse, als ik mij dat nog goed herinner.

Na de oorlog is dat helemaal in het groot uitgebreid tot een Camping voor caravans, en voorzien van een café met feestzaal.

Vandaag is het vrijdag de 4de mei 1945 en het is weer opnieuw een prachtige lentedag met zon en zomerse temperatuur.

We hebben deze dag weer gebakken en besloten ook deze avond naar de bioscoop tegaan. Via aanplakbiljetten wisten we dat er die avond een mooie film vertoond zou worden, die door zijn grote aantrekkelijkheid voor de derde maal te zien zou zijn.

De titel van deze film was : Romeo en Julia, een prachtige film! Soms aandoenlijk en daardoor met een waardevolle inhoud.

Het is in de avond van vier mei 1945.
 Mijn broer en ik hadden die dag besloten naar de bioscoop te gaan. Van Mil en zijn broer Martien gingen ook mee. Toen we via de Kerkstraat en de Raadhuisstraat naar de bioscoop wandelden, genoten wij van het mooie lenteweer en de rustige, zoele avond.
 Tijdens het vertonen van de film wordt ik op de schouder getikt door een Engelse militair die mij vertelt dat de oorlog voorbij is en dat we bevrijd zijn. Dit grote nieuws konden wij niet meteen bevatten. Daar hadden we tijd voor nodig.

Op onze weg naar de bioscoop waren er tamelijk veel mensen buiten in de straat. Hier en daar stonden er kleine groepjes bij elkaar te praten, want het weer was werkelijk té mooi om in huis te blijven. De lindebomen langs de Kerk-en de Raadhuisstraat stonden al volop in het blad en zij toonden zelfs al haar kleine trosjes van de bloesem.
 Dat was ook wel heel vroeg voor detijd, maar daarvoor was het in dat jaar 1945, juist uitzonderlijk vroeg voorjaar en tijdens mijn verdere leven een unicum! Het was zeldzaam mooi voorjaarsweer. In een normale situatie zouden wij natuurlijk met zulks bijzonder mooi weer nooit op zo'n avond naar de bioscoop gegaan zijn, waar je dan voor een groot deel van binnen moest doorbrengen.
 Maar juist in die evacuatietijd was dit iets heel anders. Men zag immers iedere dag voorbijrijdende legervoertuigen, geallieerde soldaten of tanks langs trekken op weg naar het front. En dus wilde men wel eens iets anders zien en daarvoor gingen we naar een interessante film kijken.
 Bij de bioscoop aangekomen zagen we de mensen zo lang mogelijk buiten staan om zo lang mogelijk van de mooie avond te kunnen genieten. Er stonden ook veel geallieerde militairen buiten voor de ingang. Ook zij wachtten blijkbaar zo lang als mogelijk was, om de bioscoop binnen te gaan.
 Toen daar het tijdstip voor aangebroken was gingen de mensen rustig achter elkaar de bioscoop binnen. Piet en ik hadden een plaats beneden, parterre, omdat het balkon al uitverkocht was. Daar bleek van Mil en zijn broer plaats te hebben genomen. Toch liep de zaal niet helemaal vol, want om ons heen was er hier en daar nog wel een plaats onbezet.

Het wereldnieuws dat vertoond werd was zeer interessant dit te vernemen. De geallieerden zouden goede vorderingen gemaakt hebben, want de Duitse legers waren al op vele fronten teruggedreven. De Russische legers zouden al op weg naar Berlijn zijn en Amerikaanse legereenheden onder leiding van generaal George Patton maakten zeer goede vorderingen in het Rijnland.

Men zag ook nog de enorme voedseldroppingen boven het westen van ons land, om de uitgehongerde bevolking daar van levensmiddelen te voorzien. Grote geallieerde transportvliegtuigen voerden deze grootscheepse operatie uit.

Maar van gevechtssituaties van de Slag om Arnhem en het voorjaars-offensief op het Duitse Reichswald werd niet veel vertoond, Er was daarna een kleine pauze met kort daarop de hoofdfilm met als titel : Romeo en Julia.

Piet en ik hadden deze film al reeds enkele weken daarvoor gezien en vonden het een prachtige film met een aandoenlijke inhoud, tenminste voor die tijd. En juist daarom wilden we hem nogeens in z'n geheel bekijken.

Na ongeveer ruim een half uur vertoning werd het echter op het balkon en achter in de zaal opeens erg rumoerig. Over en weer sprak men met elkaar, er werd geroepen en het werd zeer luidruchtig, er was voor de film bijna geen aandacht meer. Ook werd er gerookt, wat streng verboden was, maar niemand maakte daar een opmerking over. Dus begrepen wij daar niets van. Wel voelden wij het aan dat er op dat moment iets heerste, maar wat, wisten we ook niet.

Mijn broer en ik probeerden toch nog zoveel mogelijk aandacht te schenken aan de afdraaiende film die nog steeds vertoond werd. Want het hinderde ons werkelijk dat de film zo verstoord werd door al dat "onzinnige rumoer". Want zo beschouwden wij dat lawaai. Hebben de mensen dan helemaal geen fatsoen meer?? vroegen wij ons op dat moment af.

Dit rumoer duurde enige tijd voort, toen werd het geleidelijk iets rustiger en was er ook weer meer aandacht voor de film. En toch voelden we dat er iets bijzonders aan de hand was en wat precies, daar zouden we misschien nog wel achter komen, dachten we en rekenden daar dan ook vast op.

Dus schonken we zoveel mogelijk aandacht aan de film om er toch veel van in ons op te kunnen nemen.

Naar onze schatting was deze toch al wel voor tweederde deel afgedraaid, dus was voor ons wel een groot deel verloren gegaan. Maar ondanks dat bleven we toch kijken. Uiteindelijk waren we toch naar de bioscoop gegaan om naar deze film te kijken.

Op een gegeven moment werd ik door een Engelse militair die achter ons zat op de schouder getikt en hij zei in zijn eigen taal: "The war is over!"

Ik begreep wat hij zei, "De oorlog is ten einde".

Dit vertelde ik direct aan mijn broer en daarbij keken we elkaar een ogenblik aan, zonder verder een woord te zeggen. Onze gedachten waren blijkbaar hetzelfde -dat kan toch niet zo maar opeens -. Dat onverwachte goede bericht moest eerst even bij ons inwerken voordat we daarop konden reageren.

Toen kwam Piet overeind uit zijn stoel en juichte : " Dan zijn we vrij en is die rotoorlog voorbij!"

Inmiddels was de film afgedraaid en verliet men de bioscoop.

Piet en ik kwamen heel langzaam weer tot de werkelijkheid terug. De oorlog was dus ten einde en waren we opeens, buiten verwachting, bevrijd! Dus nu was het vrede, zomaar opeens vrede?

We konden het nog niet beseffen, want daarvoor had deze oorlog eigenlijk ook te lang geduurd!!

Na vijf lange eindeloze en bange jaren eindelijk bevrijd! Dit was dan het grote ogenblik waar miljoenen mensen zo vurig naar verlangd hadden. Het was nog steeds niet te begrijpen!!!

Toen we buiten kwamen werden we meteen geconfronteerd met een enorme mensenmassa op het Raadhuisplein. Daar was een drukte van belang. Er werden vreugdeschoten gelost en een ieder deed luidruchtig, er werd geroepen, gefloten, gezongen en geschreeuwd. Al heel gauw marcheerde in vol ornaat de dorpsharmonie door het centrum van Uden.

In de straten en ook nog op het Raadhuisplein, werd gehost en gedanst. Grote groepen jongens en meisjes en meisjes met geallieerde militairen dansten en zongen dat het een lust was om aan te horen. En op deze manier was het dorpscentrum opeens veranderd in één grote, hossende mensenmassa.

Op een ander klein pleintje werd door vele omwonenden, verduisteringsmateriaal bijeen gebracht, dat in brand gestoken werd. Daarna knalde plotseling vuurwerk door het luchtruim boven Uden. Wát een uitbundigheid toch!

En wáár kwamen opeens al die mensen toch vandaan?? Het was één grote, golvende mensenmenigte die zich door de straten verplaatste. De St. Janstraat, de Kerkstraat, de Raadhuisstraat en het Raadhuisplein, waren er helemaal mee gevuld.

Bijna iedereen was op dat moment in feeststemming en Piet en ik moesten er heel veel moeite voor doen om ons een weg door al dat feestgedruis heen te banen om ons evacuatie-adres te kunnen bereiken

In de Kerkstraat gekomen werd het gedrang veel minder en ong. tegenover het ziekenhuis, zagen we opeens onze ouders midden tussende feestvierders en ze werkten ons meteen op. Zij hadden thuis bij van Mil muziek gehoord op afstand en uit belangstelling waren zij naar buiten gegaan om te vernemen vanwaar dat eigenlijk kwam en dat bleek al heel gauw vanuit het centrum te komen. En zo waren ze rustig samen in die richting gewandeld. Onderweg daarheen was hen verteld dat de oorlog ten einde was en dus waren zij al op de hoogte van dit grote nieuws. Daar het steeds drukker in de straat werd, besloten we terug te keren naar ons evacuatie-adres . Dat vonden we ook gezelliger voor de familie van Mil.

Vader was opeens een heel ander mens geworden, de spanning van de laatste tijd, waarin vader verkeerd had, waren plotseling verdwenen, want hij merkte het volgende op:

"Nu zal de tijd wel gauw aanbreken dat we naar ons eigen huis terug kunnen keren." zei hij opgewekt.

"Zover is het nog niet, laten we dus die tijd nog maar rustig afwachten, voordat we ongeduldig gaan worden!" Stelde moeder voor. Bij aankomst bleek, dat van Mil en zijn broer Martien even te voren al thuisgekomen waren.

Zoals wij al reeds wisten, had van Mil al lang een fles champagne bewaard voor de dag der bevrijding. En de bevrijding was nu een feit geworden dus werd de fles voor de dag gehaald, want voor zo'n bijzondere gebeurtenis mocht er wel even gedronken worden. Daar had men jaren op moeten wachten om dit samen te kunnen vieren. En nu was het dan eindelijk Vrede!!

Vader trakteerde op Engelse sigaretten, en moeder en mevrouw van Mil zorgden voor echte koffie, dus géén surrogaat, en eigen gebakken koekjes. Zo werd het dus nog een gezellige avond, dat de vooravond werd van de officiële bevrijdingsdag.

Vanaf dit punt wil ik het tweede deel van dit boek, getiteld :

"VAN HUIS EN HAARD VERDREVEN " afsluiten.

+ + +
+ +
+